

Н. Ф. Бориско

Київський національний лінгвістичний університет

УЧИТЕЛЬ РОКУ 2011 (німецька мова)

«Учитель повинен допомогти учневі усвідомити себе особистістю, пробудити потребу пізнати себе, життя, світ, виховати в ньому почуття людської гідності».

(Педагогічне кредо переможця)

Заключний третій тур всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2011» в номінації німецька мова проводився з 6 до 15 квітня 2011 року у місті Львові. Із 27 переможців другого туру обласних (24 областей), АР Крим і міських (міст Київ і Севастополь) конкурсів на заключний тур приїхало 25 учасників.

Конкурс «Учитель року» – це серйозне професійне змагання, у ході якого найкращі українські вчителі включаються у різні види діяльності, які допомагають їм найбільш яскраво розкритись, а членам журі та колегам – побачити й оцінити професійний рівень претендентів на високе звання.

Усі конкурсанти відзначалися високими професійними й особистісними якостями вчителя-новатора. Це були цікаві педагоги з оригінальними поглядами на сучасну освіту, власним баченням місця і ролі свого предмета і з цікавими знахідками в методиці і технології навчання.

Про високий професійний рівень конкурсантів свідчить те, що серед учасників заключного туру конкурсу було 19 учителів вищої категорії, в тому числі 5 мають звання “учитель-методист”, 7 – “старший учитель”. 11 учителів працюють у загальноосвітніх школах, решта 16 – у гімназіях, ліцеях, колегіумах, спеціалізованих школах.

Слід відмітити систематичну роботу більшості конкурсантів над підвищенням свого фахового рівня: відвідування семінарів-практикумів при Гете-інституті в м. Києві та Німеччині, стажування в німецькомовних країнах, висвітлення свого досвіду у всеукраїнській газеті «Deutsch» та в журналі «Іноземні мови в навчальних закладах».

Членами журі були призначені наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України:

Бориско Н.Ф. (професор кафедри методики викладання іноземних мов Київського національного лінгвістичного університету, доктор пед. наук – голова журі)

Зеня Л.Я. (в.о. проректора з науково-педагогічної та методичної роботи Горлівського державного педагогічного інституту іноземних мов, доцент, кандидат пед. наук)

Ковровський І.Г. (учитель німецької мови Кагарлицької ЗОШ №2, вчитель-методист)

Мукатаєва Я.В. (доцент кафедри німецької філології

Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського, кандидат пед. наук)

Палій О.А. (завідувач кафедри іноземних мов Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя, кандидат пед. наук)

Паславська А.Й. (завідувач кафедри міжкультурної комунікації та перекладу Львівського національного університету ім. Івана Франка, Президент Асоціації українських германістів, доктор філ. наук)

Порошина В.Д. (старший викладач кафедри романогерманських та східних мов Гуманітарного інституту Київського університету ім. Бориса Грінченка)

Філіпчук Г.С. (учитель німецької мови, заступник директора з навчально-виховної роботи Івано-Франківської спеціалізованої школи І-ІІІ ст. №5 з поглибленим вивченням німецької мови, учитель-методист)

Філоненко Г.О. (вчитель німецької мови Пилиповицької ЗОШ І-ІІІ ступенів Новоград-Волинського району Житомирської обл.)

Клясен Н.Л. (завідувач сектору вивчення передового педагогічного досвіду Інституту інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України – відповідальний секретар журі).

Конкурсанти надіслали на конкурс, крім деяких офіційних документів, опис та презентацію досвіду і різноманітні матеріали з досвіду роботи учасника (розробки уроків і позакласних заходів).

В описі досвіду вони висвітлювали проблему, над якою працюють, методи і засоби її вирішення, розкриваючи індивідуальні особливості своєї роботи. Крім того, конкурсанти обґрунтовували актуальність досвіду і його практичну значущість; висвітлювали основні ідеї досвіду та їх інноваційну значущість; наводили перелік наукових і практичних концепцій, теорій і досліджень, на яких ґрунтується робота; аналізували результати професійної діяльності, динаміку змін якості навчальних досягнень учнів в оволодінні іншомовною комунікативною компетенцією; описували проблеми і труднощі, з якими вони стикаються у процесі роботи і розкривали шляхи їх подолання, а також викладали власну точку зору на зміст освіти, форми, методи, прийоми і засоби навчання учнів німецької мови.

Як показав аналіз матеріалів, учасники заключного туру займаються дуже важливими, інноваційними

методичними і психолого-педагогічними проблемами, як то: «Розвиток міжкультурної компетенції засобами драматизації» (Філюк О.І., Одеса); «Формування соціокультурної компетенції у процесі навчання німецької мови учнів старшої профільної школи» (Унтілова Т.М., Ніжин); «Дидактична гра як засіб формування іншомовної компетенції школярів в німецькій мові як другій іноземній» (Кожущенко О.П., Миколаїв); «Використання сучасних інформаційно-комунікативних технологій на уроках німецької мови» (Гаврилюк Г.І., Івано-Франківськ); «Впровадження інформаційно-комунікативних технологій як засіб підвищення пізнавальної активності учнів» (Бондаренко Ю.В., Запоріжжя); «Когнітивно-комунікативний підхід до навчання стратегії аргументації» (Шепель С.Ю., Харків); «Проектний метод як найбільш адекватна технологія навчання німецької мови відповідно до вимог Програми і Держстандарту» (Ковальчук О.П., Житомир) та багато інших.

Урочисте відкриття конкурсу відбулося у перший день за участю представників оргкомітету, педагогічної громадськості, спонсорів конкурсу та висвітлювалося в засобах масової інформації. Теплі слова привітання й побажання успіхів і перемоги були сказані співробітниками Головного управління освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації, членом оргкомітету конкурсу Сулимом В.Т., деканом факультету іноземних мов Львівського національного університету ім. Івана Франка, Паславською А.Й., Президентом Асоціації українських германістів та іншими.

Усі присутні були приємно вражені оригінальними вітаннями учнів Львівського навчально-виховного комплексу ім. В. Симоненка з поглибленим вивченням німецької мови «Спеціалізована школа I ступеня-гімназія» і концертом.

А наступного дня розпочалися змагання заключного туру за право бути найкращим учителем німецької мови 2011 року в Україні. Вони проходили у два етапи. Перший етап передбачав, крім ознайомлення членів журі з переліченими вище матеріалами, які не оцінювалися, проведення конкурсних випробувань, що склалися з письмової роботи, майстер-класу та співбесіди.

1. Письмова робота, форму, зміст і тривалість виконання якої визначало журі, мала на меті перевірку фахової підготовки конкурсантів, володіння методикою викладання німецької мови шляхом виконання ними 25 тестових завдань множинного

і перехресного вибору протягом 1,5 години. Оцінювався цей конкурс максимально 40 балами.

2. Майстер-клас «Я роблю це так» – це було проведення фрагмента уроку протягом 15 хвилин, у процесі якого конкурсант мав в оригінальній і захоплюючій формі презентувати методи своєї роботи за заявленою проблемою. Роль учнів виконували самі конкурсанти. За майстер-клас можна було отримати максимально також 40 балів.

3. Співбесіда проходила з кожним конкурсантом після майстер-класу і, як правило, супроводжувалася дискусією за змістом проблеми, над якою працює учитель. Вона оцінювалася максимально 20 балами.

Після завершення I етапу було оголошено його результати. 12 учасників, які набрали найбільшу кількість балів (від 85 до 74 зі 100 можливих), запрошувалися до участі в подальших конкурсних змаганнях II етапу. Решта конкурсантів була нагороджена Дипломами учасника всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2011» у номінації «Іноземна мова. Німецька».

Другий етап включав також три типи завдань.

1. Виконання практичної роботи проходило з урахуванням специфіки навчального предмета «Німецька мова». Кожен конкурсант робив письмовий розгорнутий аналіз уроку німецької мови однієї з лауреатів минулого всеукраїнського конкурсу, записаного на відео. Тривалість виконання цього завдання складала 1,5 години й оцінювалася максимально 30 балами.

2. Проведення **уроків** у Львівському навчально-виховному комплексі ім. В.Симоненка з поглибленим вивченням німецької мови «Спеціалізована школа I ступеня-гімназія». День проведення, тема уроку і клас, в якому проводиться заняття, визначалися напередодні жеребкуванням. Урок мав продемонструвати представлений досвід роботи вчителя, його творчий підхід щодо використання сучасних інноваційних технологій і здатність продукувати нові. Цей конкурс оцінювався максимально 50 балами.

3. **Самоаналіз** – це власний аналіз та оцінка проведеного конкурсантом уроку в цілому та окремих його етапів протягом 10 хвилин. Учасник аналізував хід уроку, результати своєї та учнівської діяльності на уроці, оцінював особливості та рівень підготовки учнів, вказував на свої помилки і прорахунки. Учасник мав показати вміння чітко й конкретно формулювати мету, завдання і визначати тип уроку. Члени журі ставили питання для одержання додаткової інформації про результати діяльності вчителя та учнів на уроці. За самоаналіз можна було отримати максимально 20 балів.

Оцінювання завдань на кожному етапі конкурсу здійснювалося відповідно до розроблених членами журі критеріїв.

За підсумками II етапу заключного туру були визначені переможець і чотири лауреати конкурсу. Переможцем стала учасниця, яка набрала найбільшу кількість балів у заключному турі конкурсу: **Шепель Світлана Юрійвна** з гімназії № 23 Харківської міської ради.

Вона була нагороджена Дипломом «Переможець конкурсу «Учитель року – 2011» у номінації «Іноземна мова. Німецька» і грошовою премією у розмірі 5 тисяч гривень.

Чотирьох лауреатів було нагороджено Дипломами «Лауреат конкурсу «Учитель року – 2011» у номінації «Іноземна мова. Німецька» і грошовими преміями за два другі (по 1,5 тисячі гривень) і за два треті місця (по 1 тисячі гривень):

1. **Ковальчук Олена Віталіївна** (загальноосвітня спеціалізована I-III ст. школа № 16 м. Житомира)
2. **Гаврилюк Галина Іванівна** (спеціалізована школа I-III ст. № 5 з поглибленим вивченням німецької мови м. Івано-Франківська)
3. **Кожущенко Олена Петрівна** (гімназія № 2 м. Миколаєва)
4. **Фисюк Романа Флоріанівна** (гімназія №1 Чернівецької міської ради).

Оголошення переможця і лауреатів проводилося також дуже урочисто за участю педагогічної громадськості і висвітлювалося в засобах масової інформації.

Найщиріші слова вдячності від конкурсантів і членів журі хочеться висловити Савчук І. Г. – методисту кабінету євроінтеграційних аспектів освіти Львівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, яка опікала учасників конкурсу і журі; Скоропад Я.М. – директору Львівського навчально-виховного комплексу ім. В. Симоненка, вчителям та учням цієї гімназії, які створили найкращі умови для проведення уроків конкурсантами; іншим співробітникам Львівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти та керівництву Львівського вищого професійного училища ресторанного сервісу і туризму, у приміщеннях якого проживали і працювали всі учасники конкурсу.

Шепель С.Ю.

Переможець Всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2011» (номінація «Німецька мова»), учитель німецької мови Харківської гімназії № 23 Харківської міської ради

Готуючись до заключного туру Всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2011», я усвідомлювала всю відповідальність, що на мене покладалася, бо тут учасники мали захищати не тільки честь школи або району і, навіть, не міста, кожен представляв уже свою область на всеукраїнському рівні. Хвилювання були пов'язані з тим, що конкурс проходить далеко від дому, було невідомо, як нас зустрінуть, з ким поселять, як буде оцінювати журі. А зі складом журі можна було ознайомитись завчасно. Це дуже авторитетне журі, головою якого була професор кафедри методики викладання іноземних мов Київського національного лінгвістичного університету, доктор педагогічних наук Бориско Наталія Федорівна.

Хвилювання почали розвіюватися від самого приїзду до Львова. Всіх учасників радісно зустрічали організатори конкурсу на вокзалі та розселяли в комфортному готелі по 2–3 особи в кімнаті. По-приятельськи були налаштовані мої сусідки по кімнаті з Миколаївської та Херсонської областей. Це додало позитивних емоцій нашій роботі.

Урочисте відкриття відбулося 7 квітня. Організатори продумали, як найкраще нас усіх познайомити та зблизити. Було запропоновано невеличке творче завдання. Кожен учасник отримав бейджик, на якому була наклеєна певна геометрична фігура певного

кольору. Треба було знайти свою пару, познайомитися з нею, розпитати. Під час урочистого відкриття конкурсу кожен мав представити свого колегу в цікавій, можливо гумористичній формі. Це дійсно зблизило всіх нас і зняло напругу. Всі дуже креативно підійшли до цього завдання і вже тут можна було оцінити високий рівень конкурсантів. Звернулися до учасників конкурсу організатори та члени журі, усміхнені та доброзичливі. Виступали учні гімназії ім. В.Симоненка, в якій ми мали давати конкурсні уроки.

8 квітня – це перший конкурсний день, під час якого була написана контрольна робота, яка перевірила знання конкурсантів з методики викладання німецької мови. В цей же день, після обідньої перерви конкурсанти проводили майстер-клас: «Я роблю це так». Це фрагмент уроку, на якому ми мали представити в оригінальній та захоплюючій формі свій досвід роботи. Майстер-клас передбачав поділ конкурсантів на три групи: одна – спостерігачі, друга – «учні», третя – вчителі. Журі оцінювало вміння вчителя за короткий час викласти концепцію своєї роботи.

У цей же день конкурсанти були учасниками співбесіди з членами журі щодо досвіду роботи кожного. Потім склад групи мінявся. Члени журі прибули на конкурс раніше та ознайомилися з нашими роботами, що були надіслані завчасно. На співбесіді ми мали переконати журі в ефективності представленого досвіду. Всі учасники проявили себе не тільки талановитими вчителями, а й сумлінними, активними «учнями». Багато цікавих ідей та прийомів було представлено, які будуть використовуватися в подальшій роботі.

Кульмінацією першого етапу було, звичайно, оголошення фіналістів. Дванадцять учасників мали продовжувати змагання. Всі вчителі, які брали участь у конкурсі, дуже достойні, але конкурс залишається конкурсом, де навіть півбали суттєво впливають на результат. Мені пощастило почути серед фіналістів своє ім'я.

10 квітня – це був день перепочинку перед другим етапом. У цей день господарі показали нам своє чарівне місто, яке дивувало нас своїми величними храмами, середньовічною архітектурою та багатою історією.

Попереду іще чотири конкурсних дні. Одинадцятого квітня необхідно було виявити вміння конкурсантів аналізувати запропонований відео-урок. Члени журі кожному видали схему, яку треба було заповнити відповідно до переглянутого уроку. У цей же день журі оголосило результати цієї роботи.

Шляхом жеребкування була визначена черговість, за якою ми мали давати конкурсні уроки. Журі повинно було переглянути по чотири уроки щодня. Щоб усі знаходилися в рівних умовах, кожна група (також шляхом жеребкування) за день дізнавалася про те, в якому класі, на якому уроці та за якою темою треба буде проводити урок.

Урок я давала в сьомому класі на тему «Музичні стилі». Тема чудова, єдина проблема – це брак часу на підготовку уроку. Але сучасні комп'ютерні технології дозволили знайти в Інтернеті необхідні мелодії, адаптувати їх до роботи в класі, використати їх на уроці. Доводилося жертвувати сном, готуватися вночі, а наступного дня треба було бути бадьорою та усміхненою. І це було не складно, бо навколо мене всі теж усміхалися, підбадьорювали, діти дуже гарно працювали на уроці. Після уроку треба було зробити його самоаналіз. Це не складно, коли відчуваєш, що досягнув того, що запланував.

Яби мене запитали, чи варто брати участь у конкурсі «Учитель року», я б відповіла: «Так, звичайно!». Бо коли згадуєш, що з тобою було, то, в першу чергу, не безсонні ночі, брак часу та труднощі, пов'язані з участю в конкурсі, а людей, які підтримували та допомагали, колег, з якими було приємно спілкуватися, набутий досвід, розумних дітей, з якими проводила конкурсні уроки.